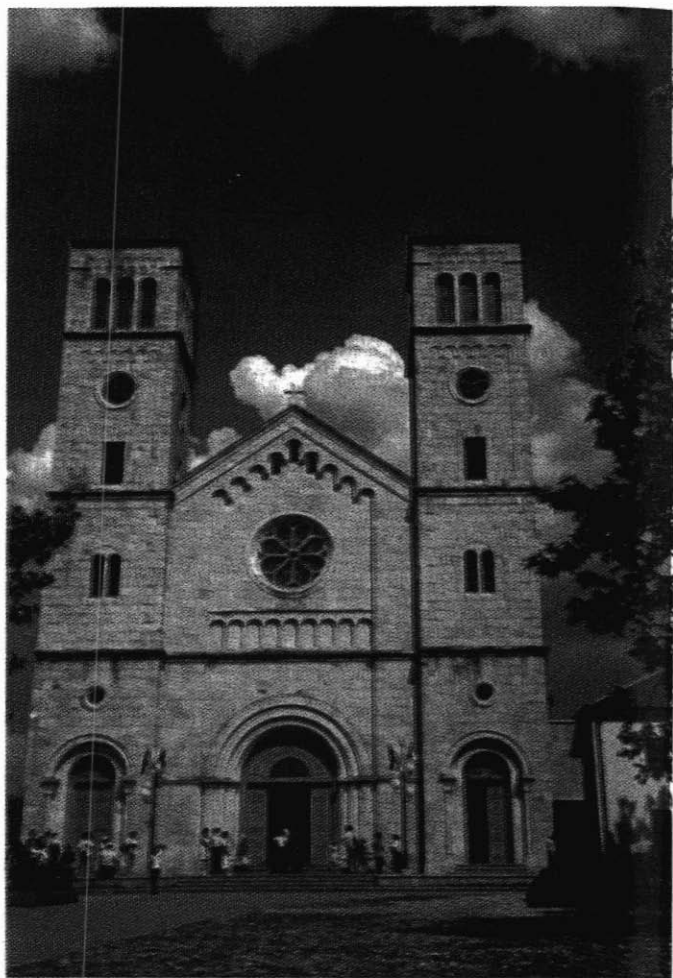

prema osobnim svjedodžbama pojedinaca uručenim ispitivačkom odboru nakon dolaska na Široki Brijeg.

Nakon neprimanja u sjemenište stajao sam pred izborom: napustiti ideju daljnjeg školovanja ili se pokušati upisati u đачki konvikt, koji je bio namijenjen za svjetovna zvanja, a stanovanje u njemu i prehrana bili su kudikamo skuplji nego u sjemeništu. U toj neizvjesnosti obratio sam se pismom stricu Ludvigu u Americi (Los Angeles) moleći ga za savjet i novčanu pomoć. Stric se je naskoro javio i obećao financijalnu pomoć za moje školovanje. Nitko sretniji od mene!

U kasno ljeto 1927. godine napustio sam rodno selo i zaputio se prema široko-briješkoj gimnaziji, i to pješke kroz hercegovačke bogaze i šumske predjele bez puteljaka. Ništa me nije umarao dugi i neprohodni put, koji je u jednosmjernom pravcu iznosio oko 25 kilometara. Preseljenje na Široki Brijeg proizvelo je veliku promjenu u mom životu. Od primitivnog seljačkog življenja došao sam u novu sredinu i klasično ozračje latinske i grčke kulturne baštine, kojom su se ponosili ondašnji profesori i nastavnici gimnazije. Interesantno je napomenuti, da je među njima bilo više publicistički nego kritički nastrojenih duhova, koji stvaraju vlastite sudove i prenose ih na druge – na nas nadobudne mladiće s nedostiživim ambicijama. Ali bilo je među njima i visoko naobraženih nastavnika, koji su upravo majstorski obavljali svoje zvanje, marljivo se pripremali za nastavu i profesionalno izvršavali svoju dužnost. Među takve odgojitelje ubrajam u prvom redu Dr. fra Radu Vukšića (profesora matematike i fizike) s njegovom izvrsnom metodom saopćavanja i Dr. fra Krešimira Pandžića, profesora klasika. Oni su nas đake svojim nastupima i obradom školskog materijala oduševljavali i postali nam uzori, koje je bilo vrijedno nasljedovati.

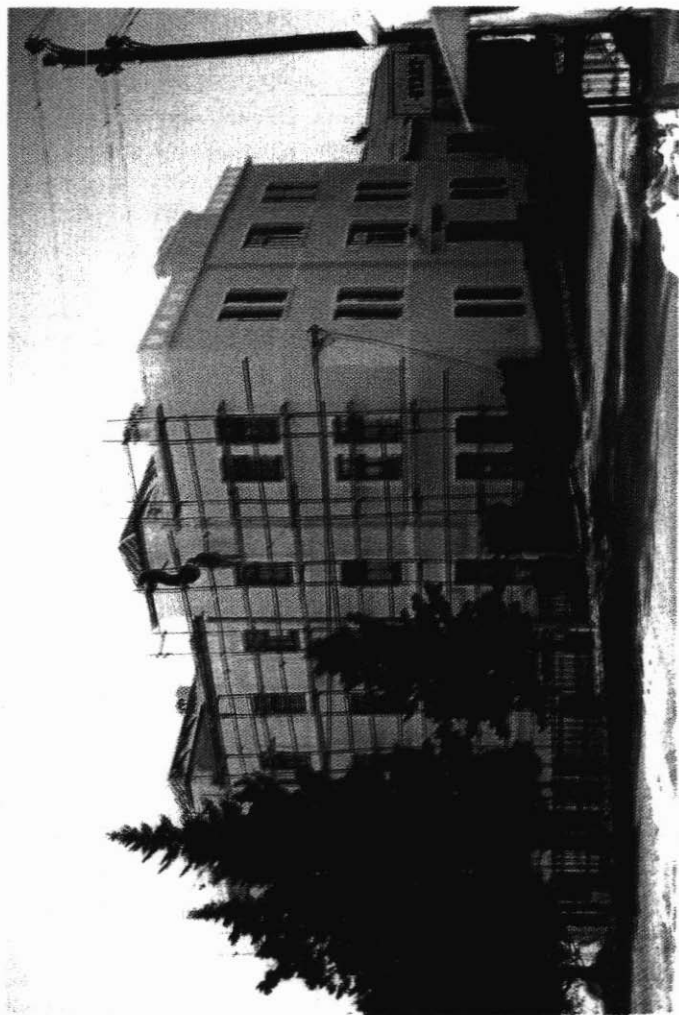
Marijino svetište na Širokom Brijegu gdje se tijekom godine okupljaju tisuće katoličkih vjernika, osobito na svetkovinu Velike Gospe.

F
n
C
P
k
d
r
b
o
P
v
je
“
n
D
m
o
d
D
m
u
tri
i
to
pe
af
oj
be
do
ak
to

Disciplina u školi bila je na visini i velika pažnja posvećivala se pripremama za slijedeći dan nastave. A mi učenici učili smo pojedine predmete više na pamet ("biflali") nego ih rezonirano svladavali. A kod profesora gajio se poseban interes za klasične jezike, koje smo već u nižim razredima morali učiti, dok se domaća literatura s fizikom i kemijom ostavljala za više razrede. A najzanemareniji predmet školskog rasporeda bila je glazba, koja je cijelo vrijeme moga školovanja ostala na početnom stupnju.

Stariji profesori išli su uhodanim putovima prošlosti, dok su mlađi prisluškivali dolazak novog vremena, koje se je na obzorju već naslućivalo. Paradoks je povijesti, da se tadašnje profesore označavalo "ustašama" i Široki Brijeg kulom ustaštva, što uopće ne odgovara stvarnosti. I nakon nastanka Nezavisne Države Hrvatske profesorski zbor gimnazije nije se miješao u dnevnu politiku nego je nastavio s obukom i odgojem đaka kao i prije rata. Profesori su bili svjesni, da rasplamsavanje rata guta zdrave mlade snage u obrani Domovine, ali njihov politički stav nije se u biti mijenjao. Svjesni svoje nevinosti, naivno su vjerovali u pravdu poratnih "osloboditelja", koji su nemilosrdno trijebili svoje ideološke protivnike, među koje su ubrajali i franjevačke profesore i odgojitelje novih naraštaja. U tom kontekstu treba tražiti tragediju Širokog Brijega i pogibiju hercegovačkih franjevacu.

S druge strane gimnazijski đaci kao da su bili afektirani ostvarenjem Hrvatske Države i karakterno ojačani mjesnom sredinom izgrađivali su se u prave borce za slobodu. Čijenica je, da su iz ove gimnazije dolazili najprekaljeniji rodoljubi, koji su svojim kasnijim akcijama bitno utjecali na buduće događaje, koji su se toga vremena odvijali na hrvatskim prostorima.

Franjevačka klasična gimnazija na Širokom Brijegu – najznačajnije kulturno rasadšte Hrvata u Hercegovini.

Stekao sam dojam, da je široko-briješka profesorska elita bila gotovo odsječena od hrvatskoga narodnog debla i mjesnog okoliša. U tom smislu bila je iznimka angažirana pojava Fra Didaka Buntića, koji je stalno zalazio u narod i sa svojim suradnicima vodio analfabetske tečajeve te svojim narodnim akcijama ostavio neizbrisive tragove u narodu na hercegovačkom kamenjaru.

Tek nakon dovršenoga trećeg razreda gimnazije priložio sam molbu za primanje u sjemenište i ona je bila pozitivno riješena. Time je konačno bio usmjeren moj životni put. O svojoj odluci obavijestio sam i strica u Americi i saopćio mu, da se spremam za svećenički stalež. On mi je nakon kraćeg vremena odgovorio slijedeće: "Iznenadilo me je Tvoje pismo. Ja štedio novac za Tvoje školovanje i mislio da ćeš biti advokat, a Ti ode u fratre." Stric je nakon nekoliko godina naglo obolio i umro u 38. godini života. Neka mu je iskrena hvala na pruženoj pomoći i neka sniva san pravednika na groblju Kalvarija u Los Angelesu u plemenitoj zemlji Washingtona i Lincolna!

Tradicija je franjevačke hercegovačke provincije, da se njezini kandidati oblače nakon završenog šestog razreda gimnazije. Vođeni tom odredbom i mi smo se dvanaestorica početkom srpnja 1933. godine okupili u samostanu svetog Ante na Humcu (kod Ljubuškog) spremni stupiti u novicijat (godinu kušnje) da se pripremimo za novi redovnički život i tajnu karizme asiškog Sveca. Oblačenje je obavljeno 2. srpnja vrlo svečano u mjesnoj crkvi uz prisustvo mnogobrojne rodbine i prijatelja. Bili su to nezaboravni dani novog životnog poziva, kada smo postavljali temelje za izgradnju franjevačkog zajedništva. U toj prelomnoj godini života, kada padaju odluke, proživio sam

Za to svjedoče Petrova Gora, Krbavsko Polje i Bleiburg sve do "Bljeska" i "Oluje", gdje su stradala hrvatska pokoljenja i potomstvu ostavili divne primjere hrabrosti i ljubavi za rodnu grud, narod i domovinu. Svi su oni živjeli, borili se i padali pod jednom jedinom lozinkom: Sve za Hrvatsku i Hrvatske ni za što!

Moji dani u brdovitom zatišju Gornjeg Graca približavali su se kraju. Nakon prilično smirenih prilika trebalo se je vratiti u bazu mostarskog samostana i pripremati se za daljnji životni put. Ali prije odlaska posjetio sam subraću na Širokom Brijegu i s njima proveo nekoliko dana, da se bolje informiram o ratnoj situaciji i obogatim svoje znanje o novim saznanjima. I dok sam se tako odmarao jednog ranog jutra nastala je među fratrima silna uznemirenost i uzbuna. Oko pet sati ujutro provalili su talijanski vojnici u samostanske prostorije tražeći navodno sakriveno oružje. U isto vrijeme provalili su i u crkvu i na zvonike postavili mitraljeze kao da se nalaze na liniji ratne fronte. Pretraživši sve prostorije nisu ništa našli osim nekoliko starih (sredovječnih) pušaka u muzeju, koje su bile samo uzorci prošlosti i muzejskog blaga; i njih su odnijeli kao plijen.

Tom prigodom jedna skupina vojnika pretražila je i cijelu gimnaziju, iz koje su pokrali sve korpuse (bili su pozlaćeni) s križeva iz pojedinih soba. Obaviješten o toj krađi pozvao me je direktor gimnazije Dr. fra Rade Vukšić i zamolio me da budem tumačem kod pukovnika vojske. On je sazvao vojnike na okup i pozvao ih na odgovornost. Oni su pred nama priznali krađu izjavivši, da su to učinili kako bi se pred tim križevima mogli moliti Bogu. U tom momentu utonuo sam mislima u sebe misleći kako je moral ove vojske duboko pao!

Nakon pedeset godina mog izbjeglištva (1991.) posjetio sam oslobođenu (ali ne slobodnu) svoju Hercegovinu, obišao Široki Brijeg i sjetio se ratnih zbivanja, posebno ove zgone s fašističkim divljanjem iz početka drugoga svjetskog rata. Pohodio sam i komunistički spomenik sramote – zloglasni bunker južno od samostana, gdje je u veljači 1945. ubijeno i spaljeno 12 franjevaca hercegovačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije, među kojima je bilo i nekoliko mojih odgojitelja i profesora iz gimnazijskih vremena.

Dr. fra Častimir Majić

“Životne uspomene prošlosti”

Kao osobni Memoari tiskani u
Hrvatskoj Franjevačkoj Tiskari

4848 So. Ellis Avenue *2000*

Chicago, Ill. 60615

Tel. (773) 268-2819

Fax. (773) 268-7744